SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. C. No. 55. JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, MARCH 23, 1993. CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 23-го БЕРЕЗНЯ 1993. Ч. 55. РІК C.

ТРЕТІЙ ЕНЕРҐОБЛЬОК В ЧОРНОБИЛІ ЗАКРИТО

Чорнобиль (УНІАР). — Тут у четвер, 18-го березня, на Чорнобильській Атомній Електростанції (ЧАЕС) в годині 3:03 по полудні система захисту припинила діяння третього енерґобльоку Чорнобильської АЕС. Реактор переведено на охолодження, а спеціяльна комісія досліджує причини зупинки енерґобльоку.

Це вже друга зупинка на ЧАЕС тільки в цьому місяці: 1-го березня працівники станції зупинили перший енерґобльок для усунення течі на зварювальному шві імпульсової трубки. Третій енерґобльок тоді працював на номінальній потужності, а другий зупинений. Після ремонту перший енерґобльок знову включили в енергосистему України 4-го березня.

Міністер охорони довкілля Юрій Костенко вважає, що „практично вся територія України перебуває в стані глибокої екологічної кризи", що привело до трагічних наслідків: приріст населення різко зменшився, смертність перевищує народженість. Міністер закликав поряд з економічною проводити й екологічну реформу, оскільки „екологічні проблеми тісно переплетені з економічними, політичними та правними".

Рівенську Атомну Електростанцію відвідали фахівці з Німеччини. Згідно з програмою співпраці з АЕС східньоевропейських країн, фахівці фірми „Фрезер" розглянули можливості підвищення рівня ядерної безпеки на Рівенській АЕС.

ВИСТАВКА В УІА

Ню Йорк. — Український Інститут Америки повідомляє, що з уваги на бурю виставка Оксани Нарожняк та Ігоря Барабаха буде продовжена до неділі, 28-го березня і буде відкрита від год. 12-ої до 6-ої вечора. Телефон для інформацій (212) 288-8660.

Керівники урядів відбули чергову зустріч

Москва (УНІАР). — Тут 12—13-го березня відбулося чергове засідання ради керівників урядів країн-членів Співдружности незалежних держав (СНД). Делеґацію України очолив прем'єр-міністер Леонід Кучма. Українська делеґація взяла участь в обговоренні 15-ох із запропонованих до порядку денного 16-ох питань, відмовившись обговорювати питання про координаційну раду міждержавної телерадіо-компанії „Останкіно". Голова українського Уряду підписав низку документів, які торкаються економічних, військових, правоохоронних та соціяльних аспектів співпраці з державами СНД, боротьби з тероризмом і злочинністю.

Відбулися українсько-російські переговори з проблем постачання в Україну нафти і ґазу та розподілу боргів і активів колишнього СССР. В останньому питанні Росія продовжує займати тверде безкомпромісове становище.

Як повідомив журналістів головнокомандуючий об'єднаними збройними силами СНД маршал Євгеній Шапошніков, всі три питання, які торкалися військової співпраці, були вирішені. Додатково розглянули питання випуску військової техніки. В СССР на оборону працювали 60,000 підприємств, з яких 70 відсотків залишилися в Росії, 4 відс. в Білорусі і 17 відс. в Україні, решта — в інших державах. Настала необхідність створити міждержавні корпорації для випуску літаків, танків тощо, сказав Шапошніков. Переговори продовжаться наступного тижня.

Влаштовують доповіді про правопис

Ню Йорк. — Наукове Товариство ім. Шевченка влаштовує вечір з науковими доповідями про сучасні мовні проблеми, на якому доповідатимуть д-р Андрій Бурячок, науковий співробітник Інституту Мовознавства АН України, співавтор 11-томового словника української мови, українського правопису (1990, 1993), на тему „Зміни і доповнення українського правопису 1990 і 1993 років" та кан. наук Леонід Іваненко, старший співробітник Інституту Кібернетики АН України, спеціяліст теорії ігор, українізації комп'ютерів, автор проєкту ком'ютерного банку української лексики, на тему „Комплектування словника української мови з участю телеглядачів". Вечір присвячений пам'яті Анатоля Вовка, невтомного працівника у ділянці словникознавства.

Вечір відбудеться у суботу, 27-го березня, о год. 5-ій вечора в домі НТШ, 63 Четверта авеню в Ню Йорку.

„Веселий Львів" продовжує концертувати

Джерзі Сіті, Н.Дж. — Ансамбль „Веселий Львів" запрошує на концерти, які відбудуться у таких містах: в Ірвінгтоні, Н. Дж. — у п'ятницю, 26-го березня, о год. 7:30 вечора в Українському Народному Домі, 140 Проспект авеню, в Джерзі Сіті, Н.Дж. — у суботу, 27-го березня, о год. 7-ій вечора в Українському Центрі, 90-96 Фліт вул., в Керґонксоні, Н. Й. — у неділю, 28-го березня, о год. 2-ій по полудні на Союзівці, у Гартфорді, Конн. — у п'ятницю, 2-го квітня, о год. 7:30 вечора в Українському Народному Домі , 961 Вестфілд авеню, у Виллімантик, Конн. — у суботу, 3-го квітня, о год. 7-ій вечора в Українському Народному Домі, дорога 66, Норт Віндгам та в Бриджпорті, Конн. — у неділю, 4-го квітня, о год. 1-ій по полудні в Парафіяльному Центрі св. Трійці 99 Йорк авеню.

Вступ - 10 дол., діти до 14 років — безплатно.

ПАТРІЯРХАЛЬНЕ СВЯЧЕНЕ

Ню Йорк. — Українське Патріярхальне Товариство в ЗСА, Відділ в Ню Йорку, повідомляє, що традиційне Патріярхальне Свячене відбудеться тут у неділю, 9-го травня, в залі Українського Народного Дому.

ПІДГОТУВАЛИ ПРОЄКТ НОВОЇ КОНСТИТУЦІЇ

Київ (УНІАР). — Тут у середу, 17-го березня, комісія для випрацювання проєкту нової конституції під головуванням Івана Плюща схвалила проєкт нової конституції України.

Голова групи проф. Леонід Єцьков доповів на сесії Верховної Ради, що редакційно змінено майже 90 відсотків проєкту. Зокрема в проєкті передбачена рівноправність усіх форм власности та господарювання, соціяльна спрямованість економіки і багатопартійність. До проєкту введено розділ „Пряме народовладдя", а в розділі „Державна влада" концептуально поновому викладені уповноваження національних зборів, Президента і Кабінету Міністрів та механізм стримувань і противаг. Пропонується нову назву законодавчої влади: „Національні Збори" з двома палатами. Це — Народна Рада, яка представляє інтереси всієї України та Рада Територій. Областям і Республіці Крим надані більш значні права на засадах адміністративної автономії.

КОНФЕРЕНЦІЯ В НТШ

Ню Йорк. — Наукове Товариство ім. Шевченка повідомляє, що заповіджена на 13-го березня Тринадцята наукова шевченкознавча конференція не відбулася з причини погоди. Така ж конференція з тією ж програмою відбудеться у п'ятницю, 2-го квітня, о год. 6-ій вечора в домі НТШ, 63 Четверта авеню в Ню Йорку.

Скінчився другий з'їзд „Нової України"

Київ (УНІАР). — Тут 13—14-го березня відбувся Другий з'їзд об'єднання „Нова Україна", в якому взяли участь 227 делеґатів із 22-ох областей України. В політичній доповіді голова „Нової України" Володимир Філенко пригадав мету організації: об'єднання реформістів під гаслом „незалежність і демократія". Він підкреслив, що „Нова Україна" повинна іти на робочий контакт з Урядом Л. Кучми, брати участь у консультаціях та узгоджувати дії на шляху до ринкових відносин. Водночас не виключати критику Уряду, якщо є необхідність. На думку Філенка, за рік існування „Нової України" намітилась тенденція до перетворення її з організації економічних реформ на організацію політичну.

З проєктом програми економічних і соціяльних реформ виступив Володимир Лановий. Головним напрямком ринкових перетворень економіки Лановий вважає приватизацію державних підприємств, землі, майна соціяльно-побутового призначення, стимулювання приватного бізнесу, встановлення ринкових відносин, вдосконалення фінансово-бюджетної системи, валютної та кредитної політики.

У співдоповідях представників харківської реґіональної групи „Нової України" Арнольда Гугіля та Віктора Алексєєва прозвучала думка, що приватизація не повинна стати самоціллю радикальної ринкової економіки, а покликана відігравати вирішальну роль в перебудові державних підприємств. Основу економічної антикризової стратегії вони бачать у спрямуванні потенціялу державного сектору в ринкову економіку через кредитно-банківську систему.

Перед делеґатами з'їзду виступив віцепрем'єр-міністер Віктор Пинзеник, який зазначив, що приборкання інфляції на основі існуючої грошової одиниці — це найголовніше завдання Уряду. Першим кроком в цьому напрямку став декрет Кабінету Міністрів про валютне реґулювання та контроль, і паростки стабілізації вже з'явилися.

На розсуд делеґатів Другого з'їзду „Нової України" було запропоновано політичну декларацію під назвою „Концепція перехідного періоду", згідно з якою вихід із кризової ситуації є поза системою влади і полягає у скликанні конституційного зібрання. Конституційні збори мають бути скликані шляхом проведення референдуму і вони мають отримати уповноваження на ухвалення конституції, законів перехідного періоду та закону про вибори.

Запрошений на з'їзд голова НРУ Вячеслав Чорновіл звернув увагу делеґатів на схожість запропонованої декларації з виборчою програмою, ухваленою на Четвертому з'їзді Руху. Це, на його думку, дає змогу поступового створення політичної коаліції.

Голова „Нової України" В. Філенко запропонував принципово нову структуру керівних органів і у зв'язку з цим, оголосив про резиґнацію зі своєї посади. Запропоновані зміни з'їзд ухвалив. Згідно з цими змінами нового голову та лідерів не обирали: це мають робити нові органи — Координаційна рада та Рада реґіонів, які складатимуть Велику Раду, тобто вищий орган „Нової України" на період між з'їздами.

Делеґати з'їзду ухвалили звернення до демократичних сил Росії з закликом протидіяти шовіністичним деструктивним силам Росії. Ухвалено також резолюцію про необхідність законодавчого утвердження мішаної мажоритарно-пропорційної виборчої системи. Резолюцію про ставлення до профспілок визнано непродуманою і поверховою, тому її повернули на доопрацювання. Ухвалено резолюції про розвиток приватних (фармерських) господарств, про державні закупи сільськогосподарської продукції, про засади конституційного ладу в Україні. В останній підкреслюється, що конституцію має ухвалити спеціяльно скликана для цього Конституційна асамблея. Раду реґіонів очолив Володимир Кафарський.

О. СЛОБОДЯНИК З ФІЛЯДЕЛЬФІЙСЬКОЮ ОРКЕСТРОЮ

Морріставн, Н.Дж. (Л. Крупа). — Олександер Слободяник виступить зі славною Філядельфійською Оркестрою в днях: березня 25-го, 26-го, 27-го і 29-го, виконуючи фортепіяновий концерт сучасного композитора Альфреда Шнітке, лавреата багатьох міжнародних музичних і академічних премій. Цей твір Олександер Слободяник виконує на замовлення філядельфійської Оркестри. Концерти відбуватимуться о год. 8-ій вечора, крім п'ятниці, 26-го березня, о год. 2-ій по полудні, в залі Academy of Music, 1420 Locust St. , Philadelphia, Pa.

Рада Безпеки розглянула становище у Боснії

Ню Йорк. — Рада Безпеки Організації Об'єднаних Націй на консультативному засіданні розглянула справу про те, що серби бомбардували Боснію і Герцеговину. Про це повідомив журналістів після консультацій Ради безпеки її голова Теренс Кристофер О'Браєн з Нової Зеляндії.

Рада безпеки, сказав Т. О'Браєн, розглянула повідомлення про те, що коло Сребрениці у південносхідній частині Боснії і Герцеговини були скинуті бомби. Він підкреслив, що це була перша бомбова атака за час запровадження забороненої для полетів зони у Боснії і Герцеговині. „Цей інцидент стався напередодні відновлення переговорів у Ню Йорку в справі наладнання боснійської проблеми і тому Рада безпеки повинна зареаґувати на нього. Під час консультації була висловлена думка, що якщо факти підтвердяться, то можна скористати з прибуття в Ню Йорк міністра закордонних справ Югославії, бо Югославія, можливо, могла б бути втягнута в цей інцидент. Але ми зачекаємо на факти", — заявив Т. О'Браєн.

У повідомленні сил Організації Об'єднаних Націй у справі охорони в колишній Югославії сказано, що 13-го березня три одномоторові літаки скинули дев'ять бомб на села Ґладовіци і Осатіца, розташовані 8 км від міста Сребрениці. Після того, як літаки скинули бомби, вони повернули в бік союзної республіки Югославії.

Д. ҐРОДЗІНСЬКИЙ В НТШ

Ню Йорк. — Наукове Товариство ім. Шевченка, Українська Вільна Академія Наук у ЗСА, Товариство Українських Інженерів Америки та Український Інститут Америки влаштовують доповідь гостя з України, академіка Дмитра Ґродзінського, на тему „Медико-біологічні наслідки Чорнобиля", яка відбудеться у неділю, 28-го березня, о год. 3-ій по полудні в приміщенні Українського Інституту Америки, 2 схід 79-та вул. в Ню Йорку. Телефон для інформацій (212) 288-8660.

В АМЕРИЦІ

ДО ЗСА З ОФІЦІЙНИМИ відвідинами між 23—26-им березня має приїхати міністер закордонних справ України Анатолій Зленко. Під час своїх відвідин він відбуде політичні консультації в Білому Домі, Державному департаменті, Пентаґоні та інших установах ЗСА. Анатолій Зленко також відвідає Ню Йорк, де передбачується його зустріч з керівництвом Секретаріяту Організації Об'єднаних Націй.

МИНУЛОГО ЧЕТВЕРГА, 18-го березня, хірурги вмонтували секретареві Департаменту оборони Лесові Еспинові апарат, який реґулює биття серця („пейсмейкер"). Операція тривала 90 хвилин і пройшла без будь-яких ускладнень, заявив д-р Ал Соломон, спеціяліст із цієї ділянки, який провів операцію в Джорджтавнському університетському медичному центрі. Лікарі уважають, що Лес Еспин зможе повернутися до праці вже цього тижня.

У ВАШІНҐТОНІ ДЕПАРТАМЕНТ праці повідомив, що кількість американців, які внесли аплікації на стейтову допомогу з приводу втрати праці зменшилася на 10,000 в тижні, що закінчився у суботу, 13-го березня. Це ще один доказ, що працедавці починають набирати більше працівників, бо збільшилися для цього потреби.

МИНУЛОГО ЧЕТВЕРГА, 18-го березня, секретар Державного департаменту Воррен Кристофер заявив, що президент Билл Клінтон для підкреслення його підтримки президентові Росії Борисові Єльцинові, зустрінеться у Вашінґтоні цього тижня з міністром закордонних справ Росії Андреєм Козирєвим. Уряд президента Б. Клінтона, у відсутності будь-яких значних фінансувань, старається бодай в такий спосіб показати свою підтримку Б. Єльцинові та його демократично-економічним реформам ще напередодні зустрічі Клінтона з Єльцином, яка заплянована на 3—4-го квітня у Ванкувері, Б.К., в Канаді.

У ЧАС, КОЛИ ТАК звана програма для передшкільників „Гед старт" втішається славословієм своїх успіхів і президент Билл Клінтон звернувся до Конґресу за додатковими фондами у висоті 9 біл. дол., раптово попала під сильну критику. Все це завдяки появі деяких урядових звітів і звітів освітніх кіл, які твердять, що ця програма зовсім не дає бажаних наслідків.

КРАЙОВА СЛУЖБА передбачення погоди уважає, що велика частина східнього побережеея ЗСА буде мати проблеми весною, як почнуть таяти сніги, які випали минулого тижня. Вони уважають, що ці додаткові опади можуть бути причиною весняних виливів і в той спосіб причинитися до ще більших матеріяльних втрат у багатьох околицях.

У ПОЛОВИНІ БЕРЕЗНЯ президент Билл Клінтон прийняв у Білому Домі голову Конституційного суду Російської федерації Валерія Зоркіна. Президент підкреслив зацікавлення ЗСА в тому, щоби дальше продовжувати розпочатий шлях реформ і висловив надію, що найближчим часом вдасться наладнати в Росії політичну ситуацію.

ОФІЦІЙНІ ЧИННИКИ заявили, що президент Билл Клінтон обрав Джозефа Даффі президента Американського університету, на керівника Інформаційної агенції ЗСА. Точної дати на його призначення ще не устійнено, але сподіваються, що це співпадатиме з призначенням також і кандидатури на його заступника.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ІНСТИТУТ банкрутства подав до відома минулої середи, що впродовж минулих восьми років дуже багато американських громадян шукали захисту під законом банкрутства у судах. Одначе найбільша кількість банкрутських справ була в 1992 році. Цікаво, що 92 відсотки внесених на банкрутство документів є від поодиноких громадян, а не від фірм чи комерційних установ.

Б. ЄЛЬЦИН ЗАПРОВАДИВ У РОСІЇ ПРЕЗИДЕНТСЬКЕ ПРАВЛІННЯ

Москва. — Увечорі в суботу, 20-го березня, президент Росії Боріс Єльцин звернувся до народу з промовою, у якій проголосив, що перебирає на себе надзвичайні повноваження, і призначив загальнонаціональний референдум на 25-те квітня ц.р. На практиці це означає, що відтепер Б. Єльцин буде мати необмежену владу в Росії, всі ж інші органи влади втрачають на цей час юридичну силу.

На думку Б. Єльцина, майбутній референдум має дати відповідь на питання про довір'я щодо президента і віцепрезидента, а також виявити думку російської спільноти про проєкт нової конституції країни і про новий виборчий закон, згідно з яким відбудуться перші демократичні вибори до парляменту.

Б. Єльцин пояснив своє рішення складною політичною ситуацією і „боягузтвом" Верховної ради, нездатної на фундаментальні політичні і економічні реформи. Запроваджуючи президентське правління, Б. Єльцин нагадав, що його вибрав весь російський народ і це зобов'язує його взяти на свої плечі всю відповідальність за долю держави. Президент підкреслив, що Верховна рада, вибрана ще пре совєтській владі, намагалася відновити комуністичний режим.

Виступ президента Б. Єльцина довів до останньої межі протистояння між виконавчою і законодавчою владою в Росії. Все політичне життя зосередилося тепер на з'ясуванні, наскільки законним є останнє рішення президента. В неділю, 21-го березня, в Москві відбулося засідання Конституційного суду, однак висліди його невідомі, бо воно проходило за зачиненими дверима. Щодо наставлення голови Конституційного суду Віталія Зоркіна, то він потрактував рішення Б. Єльцина як неконституційне. Він застеріг президента, що його крок привів до небезпечної дестабілізації всього суспільного життя в країні. Відомо, що тиждень тому 8-ий З'їзд народних депутатів Росії вирішив позбавити президента Б. Єльцина влади, якщо він запровадить президентське правління. Якщо Конституційний суд визнає дії Б. Єльцина протизаконними, то може бути скликаний 9-ий з'їзд, який відбере від Б. Єльцина всю владу.

Президента Б. Єльцина активно підтримав міністер закордонних справ Росії Андрей Козирєв. Він заявив, що президент діяв у межах конституції і що його рішення є закономірною відповіддю на спроби 8-го З'їзду народних депутатів і Верховної ради позбавити президента влади, яку він дістав від російського народу. Міністер А. Козирєв запевнив, що загальнонаціональний референдум є єдиним способом подолати теперішню політичну кризу і що народ Росії підтримає свого президента.

Керівники західніх країн також підтримують російського президента. Президент ЗСА Билл Клінтон оприлюднив заяву, в якій, між іншим, сказано: „Президент Б. Єльцин користується нашою підтримкою, оскільки він є єдиним лідером Росії, що прийшов до влади у висліді демократичних загальних виборів".

Канада, Великобританія, Данія, Японія і Швеція також виступили зі заявами, в яких висловили підтримку Б. Єльцинові як ініціяторові докорінних економічних і політичних реформ у Росії.

У СВІТІ

ПІД ЧАС ТРИДЕННОЇ офіційної візити до Києва заступника міністра закордонних справ Ірану Махмуда Ваезі досягнуто угоди про постачання в Україну іранської нафти. Для її закупівлі іранська сторона надала Україні кредит на 30 міл. дол. Всі питання економічного і промислового співробітництва вирішуватиме спільна українсько-іранська комісія. Першу кількість нафти Україна дістане від Ірану ще в березні.

КОЛЮМБІЙСЬКИЙ „кокаїновий барон" Пабльо Ескобар, який декілька місяців тому втік з тюрми, запропонував урядові нові умови, при яких він себе добровільно віддасть в руки правосуддя. На цей раз він просить надати йому можливість самому готувати собі їжу в тюрмі, оскільки він боїться отруєння. Як відомо, за арешт Ескобара американські і колюмбійські власті обіцяють 6 міл. дол. нагороди.

АФҐАНСЬКИЙ МІНІСТЕР війська Ахмед Шах Масуд розпочав радикальні зміни в армії. Чимало вищих військових чинів, звинувачених у корупції, вже заарештовано, хоч майже всі вони були спільниками А.Ш. Масуда під час 14-річної боротьби з комуністичним режимом. Опозиція звинувачує міністра в узурпації влади і вимагає його резиґнації, однак практично це не виглядає реальним, бо А.Ш. Масуд користується великим авторитетом в армії і саме його військо контролює афганську столицю.

ЦИМИ ДНЯМИ НІМЕЦЬКИЙ Центральний банк вже вдруге зменшив на піввідсотка відсоткову стопу на позички комерційним банкам. Цей крок Бундесбанку відразу повторили центральні банки Австрії, Данії, Голляндії, Бельгії і Швайцарії — вони сподіваються в такий спосіб полегшити притік грошей в обіг і зактивізувати економіку. Відомо, що ЗСА давно наполягали на зменшенні німецьким банком відсоткової стопи як на способові пожвавлення економіки індустріяльних країн.

МІНІСТЕРСТВО ЗАКОРДОННИХ справ Грузії виступило зі заявою протесту з приводу „збройних дій російських військ на території Грузії" і вимагає негайного припинення російської аґресії проти незалежної Грузії. Московська газета „Ізвєстія" повідомляє, що російський офіцер, який перейшов на бік грузинів, розповів, що Росія постачає абхазьку сторону танками і тяжкою артилерією, а також інструкторами для вишколювання абхазьких вояків. Газета також цитує висловлювання грузинського державного керівника Едуарда Шеварднадзе: „Я багато думав над тим, що рухає Росією, і прийшов до висновку, що консерватистські сили, які перемогли на останньому російському з'їзді, хочуть перенести центр хаосу на грузинську землю, щоб у такий спосіб випустити пару з російського котла".

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200
Бюро УНС у Вашінґтоні (202) 347-UNAW (202) 347-8631 (факс)

Postmaster: Send address changes to:
Svoboda, 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel. (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00, на півроку $22.00, на 3 місяці $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси $1.00
Чеки і money orders виставляти на: Svoboda

Статті і дописи підписані авторами не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши надписану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Відгук у світі на події у Москві

Чотириденна надзвичайна сесія зорганізованого ще Міхаїлом Ґорбачовим суперпарляменту під назвою — З'їзд народних депутатів, — виявила таку заїлість, неконтрольовану ворожнечу і просто невідповідальні пропозиції та рішення, що все воно мусило стривожити демократичний Захід. Як уже підкреслювано — на тій сесії один із непритомних депутатів запропонував, щоб уневажнити державну самостійність Росії та привернути Совєтський Союз ,,у давніх кордонах". Пропозиція перепала, але уявім собі, що сталось би, як би той суперпарлямент схвалив її?! Не диво, що демократичний Захід налякався. Пригадалася пересторога Ричарда Ніксона, що упадок демократії у Росії може принести катастрофу ґльобального розміру. В одному телевізійному коментарі одверто вказувалося на мариво відродження холодної війни.

Президент Билл Клінтон відмовився відповісти на запит журналіста на минулотижневій пресовій конференції, що він, Президент, думає про ту подію у Москві. Обмежився до заяви, що американський Уряд має довір'я до обраного народом президента Росія Боріса Єльцина і що Президент стрінеться з ним в першій половині квітня у Ван[illegible] в Канаді. Телевізійний коментатор додав від себе, що поміч Америки Єльцинові може бути ,,замала і прийти запізно". Канцлер Німеччини Гельмут Коль проголосив підтримку Єльцинові, а президент Франції Франсуа Міттеран просто полетів до Москви, щоб особисто перевірити ситуацію і розмовитися з Єльцином. Можна здогадатися, що Єльцин заявив Міттеранові те саме, що, його, Єльцина, речник за[illegible]ив представникові пресового аґенства Роитера: ,,Президент Боріс Єльцин проявить у теперішній кризі ту саму рішучість, як її проявив у серпні 1991 року. Відомо, що в серпні 1991 року, під час перебування Ґорбачова на Кримі, його найближчі особисті і партійні приятелі перевели путч, що його зліквідував Єльцин", перетягнувши на свою сторону частину військового ґарнізону Москви.

Лідери західнього демократичного світу мають довір'я до Єльцина, бо він виступив був з Компартії СССР і, ставши президентом Росії, негайно заявився за демократизацію режиму та перехід економіки на вільний ринок. Але увесь закордонний світ не всилі вирішно вплинути на хід подій у Росії. Тамтешня ситуація зміняється з дня на день і годі передбачити, як вона виглядатиме в дні, коли Єльцин має полетіти на зустріч із президентом Клінтоном, і чи тоді він не вважатиме, що важливіша для нього його присутність у Москві.

Коли минулотижнева кампанія ворогів Єльцина знайшла голосний і тривожний відгук на Заході, то тим паче та кампанія відбилася на взаєминах в Україні. Події у Москві підбадьорили комуністів в Україні, які все ще належать до породи малоросів, яким імпонує імперія ,,старшого брата" і тужать за ,,радянською" імперією, не маючи сантименту до державности України. Тому і в Україні загострилися відносини, про що була мова у ,,Свободі" з 19-го березня ц. р. У пошукуванні за нормальною і політичною підтримкою, скрізь, де можна би її здобути Єльцин звернувся також із закликом ,,солідарности" до Співдружности Незалежних Держав (СНД). Інтерес України лежить у збереженні Єльцина при владі, але не коштом обмеження незалежницьких державних прав України, як цього хоче ,,статут" Співдружности. Президент Леонід Кравчук цього статуту не підписав. Підписання його було би політичним самогубством даного діяча — Леонід Кравчук свідомий цього. Будьмо доброї віри, що ця нова несподівана криза закінчиться і можна буде продовжувати будову рідної держави без будь-яких провокацій — ззовні чи зсередини.

ПОНАД 16,000 РУМУНСЬКИХ громадян подали прохання про виїзд до Арґентини, після того, як два тижні тому арґентинський уряд скасував всі обмеження на в'їзд чужинців. Від часу повалення комуністичного режиму з Румунії віхало вже понад 200,000 осіб. Арґентинський амбасадор в Румунії Оскар Авальос заявив, що рішення про скасування на в'їзд у країну його уряд прийняв, ,,щоб заохотити мешканців Східньої Европи до розвитку арґентинського сільського господарства і промисловости".

Олександер Серафин

РОЗМОВИ ,,НА ВЕРШИНАХ"

З початком лютого 1993 року під таким заголовком появилася книжка, авторами якої є Майкл Бешлос і Строб Талбот. Ця книжка буде цікава всім нам і тим, що стежили за політикою ЗСА і колишнього СССР за останні роки його існування. По-англійськи назва цієї книжки ,,At the highest Level" by Michel Beschloss and Strobe Talbot.

Книжка подає хронологічно таємні розмови в роках 1989—91 між президентами ЗСА і СССР та їхніми державними міністрами і також про що говорилося за закритими дверима в Білому Домі, Кремлі, Пентаґоні, Сі—Ай—Ей та КҐБ. На цих засіданнях згадувано також про долю України перед поїздкою Буша до Києва та перед визнанням незалежности України.

Важливо також, що один з її авторів, Строб Талбот, був співмешканцем президента Клінтона під час студій в Оксфорді. Клінтон назначив його надзвичайним амбасадором, завданням якого є усгійнити американську політику стосовно колишніх республік СССР. Талбот вільно розмовляє російською мовою і переклав два томи мемуарів Хрущова на англійську мову. Він є добре ознайомлений зі Східньою Европою, коли був кореспондентом і шефом Вашінґтонського бюра журналу ,,Тайм".

Автори вважають, що Буш і Бейкер задовго вагалися заки повірили Ґорбачову. Президент почав остаточно діяти з Ґорбачовим з початком травня 1989 року під тиском публічної опінії, Конґресу і НАТО. Почавши, одначе, співпрацю, президент Буш дійсно зробив остаточний вклад до закінчення холодної війни. Від січня 1989 року до грудня 1991 року, він переконав СССР до всесвітньої капітуляції. Досягнув він цього, виявляючи стриманість, не настоював на СССР засильно і тим не дав можливости Москві прийти до зміни постанов.

Президент ЗСА виявив здоровий розум, відкидаючи вимоги Ґорбачова і багатьох впливових американців, щоб дати СССР більшу економічну допомогу. Він зрозумів, що ані Ґорбачов, ані його дорадники не мали ясного поняття про вільний ринок. Усяка фінансова допомога — це була би марна втрата грошей і продовжила б існування давньої системи. Із-за своїх особистих зв'язків з Ґорбачовим, Буш зумів, відкидаючи його вимоги, не шкодити дипломатичним зв'язкам з СССР і престижу Ґорбачова в очах його громадян.

Президент Буш постійно твердив, що Ґорбачов був найкращим можливим провідником СССР навіть тоді, коли факти вказували, що це твердження не було вже реальним. Він не відходив від Ґорбачова навіть тоді, коли візія Єльцина була багато більше корисна для ЗСА. У цьому він мав також підтримку свого державного секретаря.

Автори далі твердять, що Буш і Ґорбачов мали щастя у виборі своїх міністрів закордонних справ. Бейкер передбачив зміни в СССР раніше ніж президент. Шеварднадзе був більш за вста новленням зв'язків зі ЗСА ніж Ґорбачов. Мотивований головно симпатією до націоналістичних почувань у своїй батьківщині — Грузії і пролиттям крови у її столиці, Шеварднадзе натискав на Ґорбачова більше ніж він сам був би це зробив у напрямі евентуального розвалу Союзу. Не бракувало впливу на Буша і його інших дорадників, як Сунуну, Ґейтса і Сковкрофта. Співпраця між ЗСА і СССР в ООН уможливила швидку і ефективну міжнародну реакцію на агресію Іраку.

Ґорбачов знав, що Буш був його приятелем і не дуже поспішав до співпраці з Єльцином. Він впору не збагнув, що його громадяни ненавиділи комунізм і нетерпеливо чекали іншого, більше ділового проводу. Симпатія Ґорбачова з консерватистами протягом зими 1990—91 років виявилася згубною помилкою.

Зі свого боку Буш, не бажаючи пошкодити Ґорбачову, не звернув конечну увагу на внутрішні демократичні і національні настрої у СССР. Остаточно пуч у серпні 1991 року щойно переконав Буша, що роки Ґорбачова проминули і що американську політику потрібно переорієнтувати на Єльцина і на республіки. Тоді почав Буш лагідно, як тільки міг, відходити від Ґорбачова.

Вибір демократа сенатором у Пенсильванії з початком листопада 1991 року спонукав Буша і його дорадників задуматися. Було наявним, що багато пенсильванійців східньоевропейського походження голосувало за демократом у протесті за нерішуче визнання незалежности прибалтійських держав. ,,Буш не бажав повторити цієї самої помилки з Україною", твердять автори.

(Закінчення на стор. 3)

Степан Яворський

ЗМІНИ В КАНАДІ

У середу, 24-го лютого ц. р., прем'єр-міністер Канади Браєн Малруні повідомив президента Проґресивно-Консервативної партії, що її очолює Малруні, як також членів федерального парляменту, що він вирішив залишити посаду прем'єр-міністра Канади і лідера Консервативної партії. Він передасть свій мандат новому лідерові, якого вибере конгрес Консервативної партії, правдоподібно з початком червня ц. р. Новообраний провідник (або провідниця) Консервативної партії і новий прем'єр-міністер Канади матиме приблизно чотири місяці, щоб провести загальноканадські вибори до федеральної палати громад. Ці вибори вирішать, котра з двох головних політичних партій (Консервативна, або Ліберальна) буде формувати наступний уряд Канади.

Зміна прем'єр-міністра Канади, а опісля евентуальна зміна уряду, матиме вплив на його закордонну політику. Для канадців українського походження і для української держави особа прем'єр-міністра є важливим елементом. Уступаючий прем'єр-міністер Браєн Малруні був, взагальному досить прихильно наставлений до українців. Якщо це не була його особиста заслуга перед українцями, то, вважаю, що на його погляди стосовно українських проблем впливав його заступник, віцепрем'єр-міністер Дон Мазанковскі. Під час урядування Малруні (понад вісім з половиною років) відбулося два важливих призначення, а саме: він призначив до найвищого суду Канади Джона Сопінку, знаного юриста українського роду, і генерального губернатора Рамона Гнатишина, який минулої осені відвідував батьківщину своїх предків — Україну. Уряд Малруні також був одним з перших, який визнав незалежність української держави після референдуму 1-го грудня 1991 року.

Малруні і його уряд мають за собою деякі значні досягнення, особливо в ділянці міжнародних взаємин і міжнародної торгівлі. Одночасно йому закидають, що економічно він довів Канаду до жалюгідного стану. Державний бюджетний дефіцит вдвічі більший ніж той, що був в 1984 році, а кількість безробітних в Канаді — найвища від часів великої депресії 1930 років. Крім того, уряд Малруні впровадив дуже непопулярний податок на товари широкого вжитку і на всякого роду послуги. Договір із ЗСА про вільну торгівлю, що його Малруні вважає великим досягненням, опозиційні партії критикують, як головну причину великого безробіття і банкрутств канадських підприємств. Так само критикують опозиційні партії новий проєкт договору про вільну торгівлю, який включає Мехіко, передбачаючи дальше погіршення безробіття і збільшення банкрутства.

Заноситься на завзяту боротьбу всіх трьох головних партій Канади (Консервативна, Ліберальна і нова Демократична — Соціялістична) під час передвиборчої кампанії. Найсильнішим політичним опонентом консервативного уряду є лідер Ліберальної партії Жан Кретієн, який був близьким співробітником і міністром в кабінеті колишнього прем'єр-міністра П'єра Трудо. Шанси Кретієна виграти вибори до палати громад восени ц. р. — досить реалістичні, але багато буде залежати від того, хто прийде на місце Малруні, особиста популярність якого серед канадців була на дуже низькому рівні.

Невідомо як Кретієн буде ставитися до українських проблем. У його найближчому оточенні покищо немає нікого з українців, які могли б впливати на формування політики нового уряду, особливо у взаєминах до України. Треба сподіватись, що серед успішних кандидатів Ліберальної партії знайдуться свідомі українці, які зможуть впливати на свого лідера. Є чутки, що президент Конґресу Українців Канади, Олег Романів, має намір кандидувати в Манітобі від Ліберальної партії. Немає сумніву, що знайдуться й інші компетентні кандидати з Ліберальної партії, які зможуть захищати інтереси української спільноти в Канаді і інтереси української держави.

Серед кандидатів на лідера Консервативної партії канадська преса зосереджує увагу, головним чином, на особі теперішнього міністра оборони, жінки Кім Кемпбел. Передбачається, що кандидатів на посаду прем'єр-міністра буде багато.

Очевидним кандидатом на посаду прем'єр-міністра був би його перший заступник, віцепрем'єр-міністер Дон Мазанковскі, одначе, йому бракує знання французької мови і він заявив, що кандидатом не буде.

Буде цікаво слідкувати за боротьбою кандидатів за посаду лідера партії і прем'єр-міністра. Треба взяти до уваги, що за приблизно чотири місяці після конґресу Консервативної партії будуть загальноканадські вибори до палати громад, у висліді яких опозиція, якщо вона здобуде більшість депутатів, зможе перебрати уряд.

Юрій Стефанівський,
Львів

,,Народний Малахій" М. Куліша. Проєкція на сучасність.

Вистава п'єси Миколи Куліша ,,Народний Малахій" (режисер-постановник — народний артист України Ф. Стригун, художник-постановник — народний художник України М. Киріян), якою актори Львівського театру ім. Марії Заньковецької відзначили 100-ліття від дня народження видатного українського драматурга, стала не абиякою подією культурного життя Галичини. І справа тут не лише в силі геніяльного твору та фаховій майстерності авторського колективу театру, але й у несподіваній актуальності цього твору для нас, сьогоднішніх громадян незалежної української післякомуністичної держави.

Головний герой п'єси, Малахій Стаканчик (актор Федір Стригун), засліплений оманливими принадами ,,світлого майбутнього", затуманений облудними большевицькими гаслами, зрікається усього задля досягнення утопічної мети — побудови соціялізму. В погоні за химерою, він усе більше і більше втрачає те, що властиво відрізняє ,,Homo sapien's", а від іншої біологічної істоти, стає усе брутальнішим у словах і вчинках сприймає насильство над іншими, як норму.

Авторам рецензованої вистави пощастило у повній мірі розкрити задум Куліша — висвітлити трагедію особи, зараженої вірусом віри у можливість побудови суспільства за Марксом—Енґельсом—Леніном, навіть якщо члени суспільства не хочуть цього. Малахій не винен, він жертва, лише маленький ґвинтик у великій грі політичних авантюристів, для яких людина — не особистість, вінець творіння Божого, а лише мовчазна фігурка на шаховій дошці, що її у будь-який момент автори гри можуть принести у жертву в ім'я можливого виграшу партії. Герой від природи людина щира і добра, він радше дивне поєднання українського варіянту короля Ліра і Дон-Кіхора часів страшного большевицького експерименту, якого чорні сили зла втягли до служіння мариву. Малахій, щиро повіривши у чистоту помислів авторів соціялістичної утопії, сприймає навколишній світ лише з позиції ідеї насильницької негайної реформи людини. Задля рожевої мрії — побудови суспільства суцільної соціялістичної справедливости — він зрікається родини і традицій, переступає через найвищі загальнолюдські ідеали, які сам же проголошує і, в кінці-кінців, стає фактичною причиною смерти власної доньки. По-дитячому наївні мрії народного Малахія про соціялізм, як найсправедливіше суспільство, зіткнувшись із жорстокою дійсністю, при втіленні у життя набирають жахливих форм. Він закономірно опиняється разом із ними на цвинтарі — смітнику ілюзорних ідей.

Як протилежність Малахієві, що зачумлений червоною облудою допомагає ворогам нищити власний народ, в п'єсі виведені чисті, трагічні постаті Агапії та Любуні. Агапія — символ вірності душі нашого народу освяченим тисячоліттями традиціям і християнській вірі. Кришталево-чиста, м'яка, але незламна, дещо консервативна, вона знаходить сили не піддаватися звабі брехливих обіцянок нового життя, примарі комуністичних ідеалів, не сприймає нових ,,святинь", які є для неї чужими назавжди. Найбільшою мрією Агапії є перед смертю піти на прощу до Єрусалиму, пропозицію замість того відвідати мавзолей Леніна в Москві вона навіть не заперечує, вона її просто не сприймає. Натомість донька Малахія, Любуня, уособлює незнищеність духовности та внутрішньої свободи, які попри усі утиски московських та інших поневолювачів, українці зберігають ще з часів князівських та козацької вільности. Вона бореться, намагається переконати батька в облудності соціялістичних ідей, і, знесилена, у відчаї гине.

Автори постановки свідомо (і це також сильна сторона вистави) не прив'язували перебіг її дій до конкретної дати, вони показували епоху тоталіризму взагалі, що осучаснило п'єсу, зробило її актуальною. Сам Микола Куліш колись визначив малахіянство, як намагання отримати результати оновлення суспільства негайно, не гребуючи будь-якими методами і засобами і без огляду на реалії. Квітне воно в нашому суспільстві сьогодні, бо в кожному з нас, в кому більше, в кому менше сидить свій, власний Малахій.

Твердолобі ,,вєрниє ленінци" із усіх сил галасують і, перебріхуючи історію, намагаються далі гнати знедолений український народ до перемоги ,,світлого майбутнього усього людства", надрадикальні уреволюціонери, хворі на манію величности, наплювавши на інтереси держави, рвуться до влади, обіцяючи народові моментальне покращення життя, дехто зловтішно сичить по кутках: ,,Бачите, до чого дійшли

(Закінчення на стор. 3)

Петро Часто

ДЖАВЕҐ СЕРЕД НАС

I

До загадкових стін посеред України, до архітектурної химери, ні високої, ні низької, ні горбатої, ні простої, з вікнами і дверима, що зберігають сліди різних епох і смаків, і тепер та дивовижа з однаковим успіхом нагадує давню, підперту кілками хату під солом'яною стріхою, і хмаросяг, у люстрових шибах якого відблискує, добігаючи кінця, ущерть наелектризоване відчаєм і надією двадцяте сторіччя, до храму, зведеного на крові мучеників, з дзвіниць котрого покрадено чимало чистоголосих дзвонів і де чудотворні образи над вівтарем день і ніч плачуть живими сльозами — до того оточеного ворожими гарматами бастіону духу, що зветься українською літературою, Ліна Костенко привела Джавеґа, нового поета. Поставила його на порозі і з великою щирістю вибачалася: мовляв, не знаю, ні чому в нього таке незбагненне ім'я, ні що означають його ,,Саффади" — жанр чи естетичний стиль, чи безлюдний острів, на якому зматеріялізувалися ці кострубаті, незручні для щоденного вжитку рядки.

І тепер він стоїть на тому порозі — тонкому, мов лезо — між усе ще сподіваним минулим і вже доконаним майбутнім, на порозі оселі, що все ще не визначилася зі своєю функціональною домінантою — гуртова вона чи індивідуальна? — оселі, що водночас будується і руйнується, й віконниці, одні вже повибивані, а ті, що напроти, ще не засклені, утворюють шалений протяг. Упав би Джавеґ відразу, якби тримав на плечах мішок літературного досвіду, а так вітри пронизують його наскрізь з усіх боків, мов несубстанціональну сутність, мов тендітну свічечку, чиє полум'я тільки й чекало, щоб вітри його стиснули зусібіч і воно завдячуючи їм, пружно зметнулося вгору.

Куди він ступить далі з цієї межі? Що бачить? Що чує? Якому голосові скориться? ,,Інтроїбо трублять..." А так воно й має бути під час з'яви нового поета — щоб щось трубило. Ми ж, бажаючи дістати негайний доказ, й собі прикладаємо долоню до вуха — і що ж? Ані звуку...

,,Відверто кажучи, що таке — ,,Інтроїбо трублять", я не знаю", — зізнається Ліна Костенко — навіть вона!

Прихильники модернізму свої теоретичні постуляти викладають у такий спосіб, щоб стало самозрозумілим: світ, принаймні наш, людський, втратив рефлексійний потяг до рівноваги, новітні надбудівки геть позсувалися з традиційних фундаментів, і цей звичний і тому ніби доконечний зв'язок — Щось змінюється, щоб Щось залишалося незмінним — трагічно розірвався. Відтепер наша дійсність не піддається логіці, синтакса вже марна, слова перестали маршувати зумовленими граматикою рядами, у віршованій строфі чи навіть у прозовому реченні вони можуть пройти одне повз інше, як проходять двоє незнайомих українців в Ню Йорку, на Другій авеню, щоб, можливо, ніколи не зустрітися.

Але ж відтепер — це відколи? Хто може сказати достеменно, коли, в який день і годину, втрачено гармонію? І взагалі — що це за пані така — гармонія? Дощі і сніги падали в десятому сторіччі так само, як і тепер, і мерзнуть люди завжди однаково, й однаково поти очі їм заливають. І що ж? Вигнанці з раю, ми, сірі смертні, таки піднялися душею до розуміння, що краса довколишнього світу не означає тільки безхмарного неба, вона вбирає в себе і дощі, і сніги, і дні, і ночі, і вуличне навіть болото: Природа просто не має ,,поганої" погоди.

Чи, може, гармонію знищили війни, голодомори, тоталітарні режими, ортодоксальні ідеології, матеріялізм? Мабуть, що ні, вони всі не мали досить сили, бо, скажімо, цього вірша написано вже в середині нашого негармонійного сторіччя:

Діамантова тайно, над скарбами скарбе —
крапелинко роси на листі!
Все на нашому світі — всі звуки, всі фарби —
мов пришестя Божого вісті.

Виходить, гармонія — це щось таке, що втратити неможливо: у громах і блискавках схована післядощова благодать, і скута холодами земля таїть весняні струмки й зелену траву. І щось подібне діється з нами. Хоч як далеко не відійшли б ми від рівноваги, внутрішньої чи тілесної, і так само тієї, що з давньої єдности Людина-Природа обернулася на безперспективне протистояння, будь-яка дисгармонія, навіть остаточна, остання, все одно буде нагадувати втрачену норму — властиво, буде все тією ж, тільки дуже спотвореною гармонією і лише завдяки їй чогось вартуватиме. Пригляньмося хоч би до вічної проблеми Правда-Неправда: адже кожна неправда, навіть найбільша, тримається тією долею правди, котру мусить містити у собі — нічим іншим вона не втрималася б.

Але чи існує протиставлення в царині естетики? Чи можна розрубати поезію — на традиційну і модернову? Консерватисти в естетиці, критикуючи модернові вірші, переважно мають на увазі зовнішню оболонку, відсутність формального ладу.

Кожен із нас є трошки консерватистом — нам не хочеться, щоб щось довкола змінювалося до гіршого. На жаль, вона таки змінюється, і поети, принаймні, властиві, з Божою позначкою на чолі, в цьому винні найменше. Шкодуймо чи не шкодуймо, проте двадцяте сторіччя не подібне не тільки до першого, а навіть до дев'ятнадцятого. Дочекалося людство, що інтелект і мудрість не годні знайти спільної мови, що світ, ще вчора безмежний, судомно стиснувся, зіщулився, і неочікувані образи, що вжахали колись ,,нездоровою" геніяльністю, тепер банально сусідують в телевізійній рекламі пральних порошків.

Закінчення буде.

Розмови...

(Закінчення зі стор. 2)

Потерпівши від негативної реакції у пресі на його промову в Києві і обвинувачення кандидатом на президента Клінтоном, що він був заповільний схвалити вимоги республік стати незалежними, президент почав діяти. Він зустрівся 27-го листопада 1991 року з головними дорадниками в справах закордонної політики і рішив визнати незалежність України негайно після референдуму 1-го грудня, не чекаючи на згоду Москви. Про це він повідомив представників української спільноти в ЗСА. День пізніше про це написала американська преса. Автори цієї книжки описують реакцію Ґорбачова і навіть Бейкера і Сковкрофта про цей хід дій.

У 1992 році Билл Клінтон і інші демократи звинувачували Буша в тому, що його приязнь з Ґорбачовим засліпила його до цієї міри, що він не міг збагнути, що ділялося у республіках. Автори також твердять, що мотиви Бейкера не були ідеологічного характеру, а радше політично мотивовані, — з метою у майбутньому кандидувати на президента ЗСА.

„Народний"...

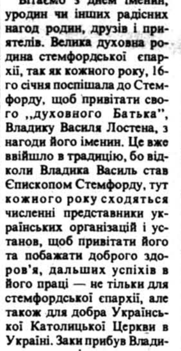
(Закінчення зі стор. 2)

через тоту незалежність"! Власне їх, сучасних малахіїв, викриває п'єса, одночасно допомагаючи нам усім очиститися від залишків большевицької скверни та даючи розуміння, що без нього не буде в нас ні держави, ні гідного людини життя.

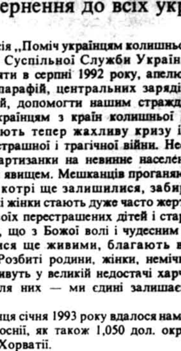
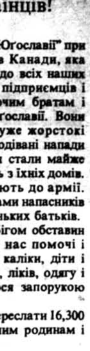
Посиленню звучання спектаклю, кращому розкриттю авторського задуму сприяє і те, що для її оформлення постановники використали новаторські традиції театру „Березіль" Леся Курбаса. Декорації — мінімальні: високий масивний канцелярський стіл, довжелезна драбина, яка нікуди не веде, одяг — акуратна уніформа „під Сталіна" партійного функціонера, злого, позбавленого будьяких моральних засад, і лахміття із слідами колишнього нормального життя у інших персонажів. Неоднозначні оцінки критиків викликала і жахлива своєю брутальністю червоно-зелена хвиля, яка проходить усю виставу.

У цілому спектакль вражає якоюсь дивовижною збалансованістю форми і змісту, кольору і слова, майже досконалою гармонією декорацій, міміки, одягу, тексту, тобто того, з чого складається кожна театральна вистава. І ще одне. Після перегляду спектаклю глядачі починають розуміти, що драматург Куліш в історії України — постать не стільки драматична, як героїчна. У страшні роки червоного терору, коли нищилося усе українське, він наважився стати до безнадійної, як тоді видавалося, боротьби за українську державу. Став, і мертвий, переміг, бо думав не про власне життя і добробут, а про майбутнє свого народу. Він і сьогодні бореться за Україну, за встановлення її державности, допомагаючи нам очиститися від вірусу „малахаївщини".

Вітають Владику

Владика Василь Лостен (третій справа) серед гостей у день своїх іменин.

Вітаємо з днем іменин, уродин чи інших радісних нагод родин, друзів і приятелів. Велика духовна родина стемфордської єпархії, так як кожного року, 16-го січня поспішала до Стемфорду, щоб привітати свого „духовного Батька", Владику Василя Лостена, з нагоди його іменин. Це вже ввійшло в традицію, бо відколи Владика Василь став Єпископом Стемфорду, тут кожного року сходяться численні представники українських організацій і установ, щоб привітати його та побажати доброго здоров'я, дальших успіхів в його праці — не тільки для стемфордської єпархії, але також для добра Української Католицької Церкви в Україні. Заки прибув Владика, присутні мали нагоду оглянути стемфордський музей, який з кожним роком стає кращим і багатшим. Владика не жаліє фінансів, щоб у музеї зберігалися якнайцінніші експонати української спадщини. В музеї працюють досвідчені знавці: д-р Василь Ленцик, директор, і Люба Волинець, куратор.

Саме в будинку музею Владика зустрічав представників і гостей, обмінювався з ними думками і слухав їхніх завваг. Відтак присутні перейшли до великої кімнати. Біля Владики Василя сиділи Владика Всеволод (Українська Православна Церква), о. протоігумен Христофор Войтила, ЧСВВ, канцлер єпархії о. митрат Берко, та мец. Роман Гуглевич. Радісно залунала коляда „Бог Предвічний". Довголітній провідний діяч з Ню Йорку, мец. Р. Гуглевич, як організатор зустрічі виконував функцію майстра церемонії. Вітаючи Владику, він висловив побажання, щоб український нарід мав більше таких розумних духовних провідників, як Владика Василь, які з великою посвятою працюють не тільки для добра і розбудови єпархії, але не жаліє ні часу, ні грошей, щоб допомогти розбудові Церкви в Україні.

З привітанням виступила Квітка Семенишин, від УККА, яка підкреслила великий вклад Владики у заснування Духовної Семінарії у м. Рудно, де ще до сьогодні працюють священики із стемфордської єпархії, а між ними о. І. Терлецький і о. О. Кенез, та намагання Владики допомогти лічниці ім. А. Шептицького у Львові.

Христя Навроцька склала сердечні побажання від СУА. Провідник ЧСВВ в Америці о. Христофор Войтила у своєму привіті сказав: „Преосвященний і Дорогий Владико, в імені Отців-Василіян Американської Провінції Успення Пресвятої Богородиці, складаю Вам, з нагоди іменин св. Василія, найщиріші побажання з запорукою наших молитов, вірности і любови. Сьогодні бачимо тут поважне число репрезентантів Ваших парафій, що є ознакою їхньої вірности й любови до Вас і до Вашого уряду. Ми всі знаємо, що *сповнення єпископських завдань* не є легкою справою в наш час, серед, що так скажу, хворого людства. Ви, однак, старається добре провадити Вашу паству, українську громаду в Америці, докладаєте багато зусиль, щоб помогти нашому народові в Україні, що недавно з Божої волі став свобідним і незалежним, хоч ще має великі труднощі. Тому ми є вдячні за Ваш труд і старання. Дай, Боже, щоб через Ваше посередництво і нашу співпрацю зійшло Боже благословення для всього нашого народу, що існує в діяспорі і на рідних землях".

Дальші вітання складали: від Кредитівки „Самопоміч", Ню Йорк — Богдан Кекіш, Союзу Українців Католиків „Провидіння" — Богдан Тодорів, Спортивного Товариства, Ню Йорк — д-р Іван Сєрант, Товариства „Самопоміч", Ню Йорк — Тиміш Шевчук, Патріярхального Товариства — п-і Гайда, Визвольного Фронту — Марія Лозинська, Крайового Комітету Тисячоліття Християнства в Україні — д-р Юрій Солтис, громади в Йонкерсі — Лев Футала, який високо оцінив працю Владики і його старання допомогти УКЦ в Україні. Вітаючи Владику від Пласту, д-р Л. Гайда подякував Владиці за його участь у ЮМПЗ-92 на Вовчій Тропі, з нагоди 80-ліття Пласту, підкресливши, що в Пласті виховується молодь в українському патріотичному дусі на службі Богові й Україні. Згадав також, що в самій єпархії Стемфорду є чотири священики, виховані в Пласті. Пласт також у своїх рядах виховав визначних мужів України, як Романа Шухевича-Чупринку, Степана Бандеру та інших. Володимир Корнага з ню-йоркської станиці передав Владиці ручно мальовані привіти від новацтва і юнацтва, а від Пластової Фундації вітав Ярослав Оберишин.

Достойний гість Владика Всеволод, глава Української Православної Церкви в Америці, Вселенського Патріярхату, дякував Владиці Василеві за співпрацю, яка почалася ще в часі святкування Тисячоліття Хрещення в Україні відправою урочистої Служби Божої у соборі св. Патрика. Дружня співпраця довела до того, що Владику Всеволода було запрошено на Синод УКЦ у Львові. Дальша співпраця продовжувалася в екуменічних зусиллях в Оксфорді і Стемфорді, яка ще більше зблизила двох ієрархів. Владика Всеволод вірить, що в майбутньому дійде до Києво-Галицького Патріярхату.

Від ряду установ і організацій передано Владиці Василеві чеки для ведення дальшої корисної праці для нашої Церкви. Після кожного привітання радісно лунала колядка при акомпаніяменті на фортепяні молодого д-ра права Андрія Ленцика.

Владика Василь сердечно дякував за побажання і присутність всім представникам організацій і установ та гостям. Закликав до дальшої співпраці і зміцнення життя в єпархії. Висловив турботу за зменшене число парафіян, які беруть участь в недільних відправах, та до спільної розв'язки численних потреб нашого церковного життя.

На кінець подякував мец. Р. Гуглевичеві за його активну участь у відвідинах, підкреслюючи, що їхня співпраця сягає багато років назад.

Слава Рубель

Звернення до всіх українців!

Комісія „Поміч українцям колишньої Юґославії" при Централі Суспільної Служби Українців Канади, яка почала діяти в серпні 1992 року, апелює до всіх наших установ, парафій, центральних зарядів, підприємців і організацій, допомогти нашим страждаючим братам і сестрам-українцям з країн колишньої Юґославії. Вони переживають тепер жахливу кризу і дуже жорстокі наслідки страшної і трагічної війни. Несподівані напади військ і партизанки на невинне населення стали майже щоденним явищем. Мешканців проганяють з їхніх домів. Мужчин, котрі ще залишилися, забирають до армії. Осамітнені жінки стають дуже часто жертвами напасників на очах своїх перестрашених дітей і старенькцх батьків.

Всі ті, що з Божої волі і чудесним збігом обставин залишилися ще живими, благають від нас помочі і рятунку. Розбиті родини, жінки, немічні, каліки, діти і сироти живуть у великій недостачі харчів, ліків, одягу і взуття. Для них — ми єдині залишаємося запорукою помочі.

До кінця січня 1993 року вдалося нам переслати 16,300 дол. до Боснії, як також 1,050 дол. окремим родинам і особам в Хорватії.

Дорога українська громадо! Допоможіть нам далі нести поміч нашим знедоленим братам і сестрам. Всі разом заманіфестуймо нашу християнську єдність, любов і жертвенність.

Ваші пожертви в чеках чи грошових переказах із зазначенням „ЮҐО" просимо присилати н адресу: Ukrainian Canadian Social Services of Canada, Headquarters, 2445 Bloor St. W., Toronto, Ont M6S 1P7. За пожертви понад 10 дол. одержите посвідку для податку.

Надія і Олесь Кудрики виступлять в КАМІ Голл

Н. Кудрик. *О. Кудрик.*

В неділю, 28-го березня, о год. 1.30 по полудні візьмуть участь в концерті, який влаштовує Асоціяція вчителів музики в Ню Йорку для талановитих учнів молодшого віку, учні УМІ кляси піяно Т. Богданської — Надія і Олесь Кудрики. Тричленна іспитова комісія вибрала до програми концерту староукраїнську пісню Нестора Нижанківського і „Склеп з пташками" Луїзи Лонґ, які виконає Надійка, та „Постіліон" Людвіґа Шітте, що їх відіграє Олесь.

Концерт відбудеться в КАМІ Голл, 165 57-ма вулиця захід в Ню Йорку.

Ольга Басараб

Продовж століть нашої історії, починаючи від княгині Ольги, а кінчаючи на нескорених політичних в'язнях, українська жінка не вагалась зложити своє життя на жертівнику Батьківщини за волю і незалежність свого народу. Одною із таких героїнь була Ольга Басараб, яку закатували у в'язниці польські шовіністи. Її життєпис та деталі зв'язані із її смертю характеристичні для злочинної політики Польщі, подала українській громаді Лос Анджелесу кузинка покійної Тетяна Гірка-Левицька. Зустріч відбулась заходом місцевого Відділу Союзу Українок Америки, головою якого є Калина Снилик.

Ольга Басараб народилася 1889 року у священичій родині Левицьких. Німецьку мова вона опанувала в німецькій школі на Шлеську на 11-му році життя. Середню освіту закінчила в Українському Інституті для Дівчат в 1909 році. Вищі торговельні студії закінчила у Державній торговельній академії у Відні і там стала працювати по своєму фаху. У Відні Ольга включилась в суспільне життя, виявляючи свої великі організаторські здібності. Згодом Ольга повертається до Галичини, працює на учительській посаді в Тернополі, а опісля переходить на посаду у Гіпотечному Банку у Львові. Поза працею вона бере живу участь в громадських організаціях — Жіноча Громада, Сокіл, Жіноча Секція Стрілецтва тощо. У Львові запізналась Ольга з Дмитром Басарабом і в липні 1914 року одружується з ним. Та не довго тривало щастя молодої пари. Вибухла війна і Дмитра висилають до форту на італійсько - австрійському пограниччі. Коли Італія виступила збройно проти Австрії, муж Ольги згинув. Трагічна смерть її мужа не заломила її. Вона входить до Комітету допомоги раненим у Відні, а опісля до Українського Жіночого Союзу і опікується нашими раненими вояками у віденських шпиталях. Ольга виявила також велику ініціятиву у співпраці з міжнародними організаціями. Вона збирає матеріяли, укладає меморандуми, підготовляє нашу делеґацію до виступу на Конґресі ліґи миру.

В 1918 році розпалась Австрія, вояки почали вертатись до рідних хат. Ольга Басараб знайшла нову працю: спрямовувати поворотців на відповідні шляхи, щоб не потрапляли в нові лягри інтернованих, а доповнювали Українську Галицьку Армію. В 1923 році Ольга повернулась до Львова, отримала працю в Гіпотетичному Банку і почала працю в рядах Союзу Українок. Мабуть в тому часі вона стала зв'язковою УВО між полк. Коновальцем і *Крайовою Командою* (особисто з полк. А. Мельником). Польща почала свою жорстоку репресивну політику. Тюрми почали наповнюватись українською молоддю. 9-го лютого 1924 року польська поліція перевела ревізію у співжительки Ольги, Степанії Савицької, студентки Тайного Українського Університету. Під час цієї ревізії до рук поліції попали важливі документи, призначені для розвідчого відділу УВО. Після ревізії обох жінок заарештували. Ольга перейняла всю вину на себе і її товаришку Степанію випустили з в'язниці. Ольга на допитах не заломилась, не зрадила організаційних таємниць. По трьох днях зневаги і тортур померла вона вночі з 12-го на 13-го лютого 1924 року.

Смерть Ольги поляки хотіли затаїти. Дальше приймали від родини харчі, ніби вона ще жила. Тимчасом тіло її передали до Відділу судової медицини під прізвищем Юлії Боровської. Секція Юлії Боровської, в дійсності Ольги Басараб, виказала, що її тіло було вкрите синьо-червоними пругами і ранами від шкіряного пояса, якими били покійну Ольгу. У Львові появились різні вістки. Занепокоєний брат покійної, проф. Северин Левицький, розпочав слідство. Поліція не могла вже довше скривати свого злочину і подала видуману причину смерти св. о. Ольги, що вона повісилась в келії. Проф. Левицький зажадав від директора поліції протоколу секції тіла „Боровської". Він розлютившись сказав: „Ви, поважний громадянин, стаєте в обороні зрадниці Басарабової, я вас посаджу в тюрму!" Тоді родина Ольги звернулась до варшавської прокуратури з домаганням перевести ексгумацію тіла „Боровської". Дозвіл на екстумацію тіла Ольги родина дістала. До комісії, яка розглядала цілу справу, вдалось влучити д-ра Маріяна Панчишина і д-ра Василя Дмитрука. Очевидно, що ексгумація зідентифікувала тіло як тіло Ольги Басараб.

Окупаційна польська влада заборонила право на похоронні обряди. Одначе мимо „охорони" поліції зібралась велика кількість молоді і старших, і тіло Ольги Басараб перехована до іншої могили при головній алеї Янівського цвинтаря. Там вона спочиває до сьогодні. На її гробі біля мармурового пам'ятника все хтось кладе свіжі квіти.

Після смерти Басарабової відбулись масові арешти. Польська влада, користуючись матеріялами знайденими у помешканні Басарабової, створила нову підставу до переслідування українців: шпигунство. Таке обвинувачення дістали 10 визначних українців, в тому Андрій Мельник. Арештований А. Мельник дістався до тої самої камери, де сиділа покійна Ольга. Там він знайшов закривавлену сорочку св. п. Ольги Басараб і напис на стіні кров'ю: „Вмираю замучена, помстіть. Ольга Басараб". Над цим написом були слова Б. Лепкого: „За кров, за сльози, за руїну — Верни, верни нам Україну".

Мученича смерть О. Басараб була осяяна вічною славою в серцях українців, бо вона стала символом безмежної любови до українського народу. Зате нелюдські знущання над немічною жінкою, яка обстоювала ті самі ідеї, що їх проголошували Міцкевич, Словацький і інші, будуть нап'ятновані в історії народів, як акт варварства і несслави.

Ігор Лесик

„Назад дороги немає, свій вибір ми вже зробили..."

З нагоди зустрічі Проводу УСЦАК із збірною саночного спорту України, редактор Спортових вістей „Свободи" Омелян Твардовський провів з головним тренером Романом Рудницьким коротке інтерв'ю.

— В першу частину дозвольте привітати вас від редакції „Свободи"— щоденника який відзначає свій 100-річний ювілей. Представте нашим читачам себе і своїх підопічних, коли почали спортову кар'єру та яких успіхів добилися в саночному спорті.

— Щиро дякуємо за привітання. Якщо йдеться про мене, то я народився в Кременці Тернопільської области в 1958 році. Спортову кар'єру почав у 1972 році. від 1982-го працюю тренером. Перед тим осягнув ступінь майстра спорту. Наталка Якушенко народилася 1972 року в м. Києві. Спортом почала займатися від 1982 року. В 1990-му році здобула ступінь майстра спорту міжнародної кляси. В тому ж році взяла участь у чемпіонаті світу в Калгарі, Канада, де зайняла третє місце. В 1991 році у змаганнях в Лейк Плесіді за часу світу вийшла теж третьою. В 1992 році була учасницею зимової Олімпіяди в Альбертвіллі, Франція, де зайняла восьме місце. В тому ж році у змаганні за чашу світу в Сігулді, Латвія, була на п'ятому місці. Андрій Мухін народився 1971 року в Києві, Ігор Урбанський — в 1970 році. Обидва вже — майстри спорту. В 1989 році в юнацькій першості світу в Оланчі, Італії, зайняли третє місце. В 1992 році у чемпіонаті тодішнього СССР здобули третє місце. У змаганні за чашу світу торік в Сігулді, Латвія, вийшли на 13-те місце.

— Як вдалося вам приїхати на саночний чемпіонат світу?

— Це — фантастика, мрії і дійсність. Збірна України окремою командою на чемпіонат світу! Під блакитно-жовтим прапором! І все це в

СПОРТОВІ ВІСТІ

Редагує Омелян Твардовський

першу чергу завдяки стаpанням і великому ентузіязмові Дмитра Фелда та проводу УСЦАК на чолі з головою Мироном Стебельським. Дякуємо!

— З яких ще країн з колишнього СССР були учасники цього чемпіонату?

З Латвії, Грузії, Росії.

— Чи зустріли ви в місті чемпіонату світу Калгарі місцевих українців?

— Місцеві українці зустрічали нас в Ню Йорку, Чикаго, Калгарі, Лейк Плесіді в Ню Джерзі, осідку УСЦАК. В Калгарі ми мешкали в українських сім'ях. Дуже вдячні всім українцям за турботу, за сердечне батьківське піклування під час виступу на чемпіонаті світу та фіналі за чашу світу в ЗСА. Особливо вдячні проводові УСЦАК за придбання збірній чудових одностроїв, за дружні зустрічі і подарунки.

— Які місця зайняли саночники України у цих змаганнях?

— На жаль, в Наталії Якушенко поламалися сани і вона опинилася на 16-му місці. Екіпаж Урбанський — Мухін — 13-те, командна гонка — сьоме місце.

— В суботу, 27-го лютого, збірна України змагалася в Лейк Плесіді за чашу світу. Яке місце зайняла вона в цих змаганнях?

— Наталія Якушенко зайняла восьме місце. Двомісний екіпаж Урбанський — Мухін — десяте. Вислід дещо кращий, але пригнічує те, що не брали участи в командній гонці, в якій, я сподіваюсь, зайняли б 3 — 4 місце, але для цього потрібні два чоловіки в одномісних санях, дві жінки в одномісних санях та два чоловіки для двомісного екіпажу.

— В наступному році в Ліллєнгаммері, Норвегія, відбудеться зимова Олімпіяда. Чи плянуєте взяти в ній участь? Які вигляди має збірна України?

— Так, безумовно, будемо виступати збірною України в Ліллєнгаммері, але невідомо, в якому кількісному складі. Це вже не фантастика, а дійсність. „Плянуємо" для Наталії Якушенко бронзову медалю. Двомісний екіпаж Урбанський — Мухін повинен вийти на 5—8 місце. Це ще не дійсність, але вже не фантастика. Ми впевнені, що спільними зусиллями виконаємо це завдання.

— Під час ваших виступів у різних змаганнях ви, мабуть, зустрічаєте збірні колишніх республік СССР. Як ставляться тепер до вас, репрезентантів незалежної України, ці спортсмени і їх провідники?

— Так, ви маєте рацію. Ми досить часто зустрічаємося, обмінюємося новинами і ці зустрічі проходять в дружній, теплій атмосфері, особливо серед змагунів. Але є наставники, в яких на обличчях залишився вираз повелителів, які не хочуть щось втрачати і примиритися з дійсністю. Особливо це стосується „москвичів"...

— Чи перед вашим виїздом з України ви знали щонебудь про українців у західній діяспорі і особливо про організований український спорт та його надбудову УСЦАК?

— Перед нашим виїздом про українців у західній діяспорі чули багато щирих і теплих слів, але це було як казка, а по приїзді це стало дійсністю, ніби після сну. Ми дуже вдячні всім українцям, які зробили все можливе і неможливе, щоб ми вчасно прокинулися. Нам дуже прикро, але перед нашим приїздом до ЗСА ми майже нічого не знали про нашого добродія УСЦАК.

— Україна переживає нині важкі економічні труднощі. Які ваші почування і надії, як чолових спортсменів України?

— Так, економічне становище України важке, але ми також певні, що це тимчасові труднощі і назад дороги немає, свій вибір ми вже зробили. Ми впевнені також і докладаємо максимум зусиль для того, щоб український прапор майорів на щоглах найвищих, найпрестижніших світових форумів.

— Що ви хотіли б сказати своїм спортовим друзям у ЗСА і Канаді?

— Ми впевнені в силу взаєморозуміння всіх українців на земній кулі! Ми щиро вдячні всім українцям за чудові дні, проведені в Канаді та Америці.

УСВТ „Ч. Січ" — Бутерс СК — 5:3

У других з черги змаганнях на першість зимового турніру „Ґуд Спортс", що відбулися 2-го березня ц.р. в Абердіні, Н.Дж., „Ч. Січ" виграла вислідом 5:3. В цих, як і попередніх змаганнях в цій серії, „січовики" мали значну технічну та ігрову перевагу, завдяки якій чолові снайпери влучно закінчували офензивні акції нашого нападу. Найвлучнішим і цим разом виявився П. Борецький, який вдруге підряд здобув „гет трик" — три голі. Крім нього відзначилися дебютант дружини Ярошевич і В. Науменко.

У складі „Ч. Січі" виступають: М. Хамуляк, Г. Науменко, В. Науменко, П. Паливода, Я. Твардовський, Г. Сергіїв, А. Рубен, Б. Муніс, Р. Кохановський, М. Торій, М. Ласота, М. Осовський, М. Прайс. Провідник і тренер Михайло Паливода.

В неділю, 14-го березня, розпочалися ігри другої половини сезону вищої дивізії „Ґарден Стейт Ліги". Перші змагання у себе вдома на площі Фарчерс Ґров „Ч. Січ" має призначення на неділю, 21-го березня, о 5:15 по полудні. Суперником наших футболістів буде лідер дивізії „Керні Скатс".

(от)

ЗАКЛИК

Шановна українська громадо!

Як відомо із світової преси, нові докази категорично свідчать про велику несправедливість американського департаменту юстиції (ОСІ) у фальшивому оскарженні Івана Дем'янюка. Вже у 1978 р. ОСІ мав конкретні дані, що І. Дем'янюк не був катом в Треблінці, але все таки започаткував і вперто продовжував судовий процес проти нього.

Минулого літа федеральний апеляційний суд 6-ої округи у Синсиннаті, Огайо, із своєї власної ініціятиви наново відкрив справу видачі І. Дем'янюка до Ізраїля. Такий крок без прецеденту в історії американського права. У своєму розпорядженні федеральний суд зазначив, що зробив це рішення, бо „зайшли серйозні питання щодо поведінки американських прокураторів". Цей суд має право unеважнити видачу Дем'янюка і тоді Ізраїль, згідно з умовами договору з ЗСА, буде змушений відіслати підсудного до Америки.

Справа Дем'янюка вже тягнеться 15 років, емоційно і фінансово вичерпуючи його родину, котра наполегливо працює в його обороні. Українська діяспора жертвенно підтримувала цю працю. На жаль, знайшлись особи, котрі, без жадної фахової підстави критикували професійну оборону і своїми наклепами довели до повного краху фонду оборони.

Нарешті прийшла велика нагода закінчити цю несправедливість проти І. Дем'янюка. Було б ще більш несправедливим, якщо в моменті коли цілий світ, включно із Ню Йорк Таймсом, закликає до оновленого повного розгляду цієї справи, родина Дем'янюків не мала фондів щоб нарешті захистити свого батька. Їм треба негайної щедрої фінансової допомоги. Просимо висилати ваші датки безпосередньо на нижче подану адресу — це є єдиний фонд допомоги оборони Дем'янюка: John Demjanjuk Defense Fund, P.O. Box 92819, Cleveland, Ohio 44192.

Едвард Нишник, голова, Фонд Оборони Дем'янюка

Адв. Андрій Филипович
Адв. Михайло Варис, мол.
співголови Комітету оборони при Українсько-Американському Товаристві Адвокатів

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

НЕДІЛЯ, 28-го БЕРЕЗНЯ 1993 р.

Трентон, Н. Дж. Річні загальні збори 116-го Відд. УНС о год. 12-ій вполудне в УНДомі, Джеремая авеню. На порядку: звіти управи та вибір нової, присутність всіх членів обов'язкова. — Управа.

Сайнт Пітерзбурґ, Фльо. 377-ий Відд. УНС відбуде Річні збори о год. 11:30 рано у церковній залі при 434 90th Avenue в Сайнт Пітерсбурґ, Фльо. Прийдіть послухати елен Скат — радник УНСоюзу. Дискусія над новими програмами УНСоюзу. — І. Ґавалух, секр.